

Nâng cao kỹ năng tiếng Anh cho sinh viên Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật Vinh bằng phương pháp tư duy phản biện

Hồ Thị Thanh Vân*

* Khoa Ngoại Ngữ, Đại học Sư phạm Kỹ thuật Vinh

Received: 20/12/1022; Accepted: 23/12/2022; Published: 8/01/2023

Abstract: In the current integration period, not only knowledge but also soft skills play an important role in both work and life. Critical thinking skills are lacking in students of Vinh University of Technology Education, making them increasingly passive and ineffective. So what is critical thinking and how to apply it for maximum effectiveness.

Keywords: Skills, thinking, critical thinking, English

1. Đặt vấn đề

Tư duy phản biện (TDPB) hay còn được gọi là tư duy phân tích, là một quá trình phân tích và đánh giá một vấn đề theo các cách nhìn khác nhau hoặc là quá trình tư duy tìm lập luận phản bác lại kết quả của một quá trình tư duy khác nhằm làm sáng tỏ và khẳng định tính chính xác của vấn đề.

TDPB là một quá trình tư duy nhằm chất vấn các giá định hay giá thiết. Đó là cách để khẳng định rằng một nhận định nào đó là đúng hay sai, đôi khi đúng, hay có phần đúng. Nguồn gốc của khái niệm TDPB có thể tìm thấy trong tư tưởng của phương Tây đối với phương pháp tư duy theo lối Socrat của người Hy Lạp cổ, còn ở phương Đông, là trong kinh Vệ đà của nhà Phật.

Không phải ai ngay từ đầu cũng đã có sẵn TDPB và không phải ai cũng sở hữu một TDPB tốt. Mỗi người đều phải trải qua quá trình rèn luyện và tiếp thu để có được khả năng đó.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Vai trò của TDPB

Tầm quan trọng của TDPB đối với mỗi SV là không thể phủ nhận. Vai trò của TDPB với SV không chỉ có hiệu quả trong học tập mà còn cả ở kỹ năng (KN) sống cũng như giải quyết vấn đề trong cuộc sống thường ngày, thể hiện:

2.1.1. Phát huy tính tích cực chủ động

TDPB sẽ giúp các em chủ động tự đặt ra câu hỏi, tự đi tìm các thông tin liên quan để giải đáp vấn đề vướng mắc, chứ không phải ngồi chờ đợi lời giải đáp từ người khác. Các em sẽ tự mình vượt qua được tính rụt rè, e ngại, tự ti với những mặc cảm để tôi luyện sự mạnh dạn, tự tin trình bày và bảo vệ quan điểm của mình. Thêm vào đó, TDPB còn trang bị cho các em những KN cần thiết như: chủ động giải quyết vấn đề,

chủ động giao tiếp trước đám đông... Ngoài ra, các em còn tự nuôi dưỡng cho mình óc tò mò, thích quan sát, biết đặt câu hỏi và trả lời những câu hỏi ngược chiều, khác biệt để đào sâu vấn đề, củng cố kiến thức đã tiếp thu trong quá trình học tập cũng như trong cuộc sống.

2.1.2. Tổng hợp kiến thức

TDPB sẽ giúp các em thu thập, xử lý nhiều thông tin dựa vào vốn kiến thức, kinh nghiệm đã tích lũy và niềm tin của cá nhân để phân tích vấn đề cần phân biện, suy luận để đi đến những kết luận logic, thích đáng hơn. Đặc biệt, TDPB còn giúp các em đánh giá được vấn đề nào cần được bàn và giải quyết, vấn đề nào không cần thiết và bỏ qua. Ngoài ra, khả năng suy luận còn là yếu tố then chốt nên có được TDPB các em sẽ có suy luận tốt để phát hiện ưu, nhược điểm của vấn đề. Có thể nói, TDPB là một thước đo năng lực học tập, nhận thức và làm việc của mỗi em.

2.1.3. Tạo nền tảng để phát triển khả năng sáng tạo

Thực tế, TDPB là nền tảng để phát triển khả năng sáng tạo. Tư duy sáng tạo và hoạt động sáng tạo không thể có nếu không có TDPB và năng lực phản biện. TDPB giúp cho các em có cái nhìn tích cực, tránh cái sai, cái cũ để tìm đến cái mới, tiến bộ hơn, hoàn hảo hơn. Có thể thấy, với phương pháp TDPB các em đều phải sẵn sàng động não, suy luận và đánh giá vấn đề và phát triển khả năng nói, nghe, đọc, viết tiếng anh. Quá trình này sẽ giúp SV hình thành, phát triển và đồng thời cũng củng cố tư duy sáng tạo độc lập và TDPB ngày càng vững. Các em muốn sáng tạo nhiều cái mới thì cần phải xem xét vấn đề ở nhiều khía cạnh khác nhau. Như vậy, SV mới có cái nhìn toàn diện hơn.

Các nghiên cứu khác nhau cũng đã xác nhận vai trò của TDPB trong việc cải thiện khả năng viết tiếng

Anh như ngôn ngữ thứ hai; trình độ thành thạo ngôn ngữ; khả năng giao tiếp bằng lời. Như vậy, người có TDPB có khả năng tư duy phê phán và sáng tạo để đạt được các mục tiêu của chương trình giáo dục; có khả năng ra quyết định và giải quyết vấn đề; có khả năng sử dụng các KN tư duy của họ để hiểu ngôn ngữ hoặc nội dung của nó; có khả năng sử dụng KN tư duy là công cụ học tập suốt đời.

2.2. Một số biện pháp nâng cao KN tiếng Anh cho SV trường Đại học Sư phạm kỹ thuật Vinh bằng phương pháp rèn luyện TDPB

Có 2 yếu tố thường ảnh hưởng đến nâng cao KN TDPB của người học tiếng Anh là: Hoạt động học tập và Cách đánh giá.

2.2.1. Tăng cường các hoạt động học tập kích thích TDPB của người học

a. Đặt câu hỏi

Đặt câu hỏi là một cách quan trọng để kích thích người học TDPB. Các câu hỏi của GV có thể được phân thành hai loại chung: Câu hỏi cấp thấp hơn và câu hỏi cấp cao hơn. Câu hỏi cấp thấp hơn, còn được gọi là câu hỏi thực tế hoặc theo nghĩa đen, hướng vào sự ghi nhớ hoặc nhớ lại thông tin thực tế được trình bày trước đó bởi GV. Trong khi đó, câu hỏi ở cấp độ cao hơn yêu cầu người học vận dụng các thông tin để tạo phản hồi. Loại câu hỏi này vượt ra ngoài trí nhớ và thông tin thực tế vì yêu cầu người học nỗ lực nhiều hơn để suy luận, phân tích và đánh giá. Mức độ tư duy của người học thường liên quan đến mức độ câu hỏi mà GV đặt ra. Nếu GV nâng cao mức độ câu hỏi một cách có hệ thống, người học có xu hướng nâng cao mức độ phản hồi của họ một cách tương ứng. Khi người học trở nên thoải mái và có KN hơn thì các câu hỏi sẽ thúc đẩy các hoạt động trong lớp.

Trong giảng dạy tiếng Anh, GV cần sử dụng nhiều dạng câu hỏi như: Câu hỏi đóng, câu hỏi mở, câu hỏi hiển thị hay câu hỏi tham chiếu. Câu hỏi đóng thường gọi ra một hoặc một số ít câu trả lời có thể có, trong khi câu hỏi mở có thể có nhiều câu trả lời được chấp nhận. Đối với câu hỏi hiển thị, GV đã biết câu trả lời. Ngược lại, các câu hỏi tham khảo tìm kiếm thông tin mới từ học sinh và GV không có câu trả lời trong đầu. Để kích thích và tăng cường KN TDPB của người học, GV nên sử dụng nhiều câu hỏi mở và câu hỏi tham chiếu.

Ngoài việc chọn loại dạng câu hỏi, cách đặt câu hỏi cũng được tính đến khi đề cập đến hiệu quả trong việc gọi mở TDPB của SV khi học tiếng Anh.

b. Thảo luận nhóm

Thảo luận nhóm là một phương pháp thay thế cho

phương pháp diễn thuyết truyền thống, thảo luận là một hoạt động học tập liên quan đến việc trao đổi ý tưởng, với sự học hỏi và tham gia tích cực của tất cả những người có liên quan. Thảo luận nhóm được coi là cách hiệu quả để tạo điều kiện cho việc học sâu và phát triển TDPB bởi hoạt động này yêu cầu người học suy nghĩ thấu đáo và làm rõ ý tưởng của mình, đồng thời cũng giúp họ hiểu biết sâu sắc những quan điểm của nhiều người khác thông qua trao đổi ý kiến.

Đề thúc đẩy TDPB và sự tham gia của người học trong các lớp học tiếng Anh, điều quan trọng là GV phải hướng dẫn SV các quy tắc cơ bản và KN thảo luận nhóm, chẳng hạn như: Chú ý lắng nghe, phản hồi một cách thích hợp, xây dựng dựa trên ý tưởng của người khác, mời người khác trả lời, đặt câu hỏi làm rõ, bày tỏ đồng ý hoặc không đồng ý với dẫn chứng đầy đủ và thuyết phục. Ngoài ra, để kích thích TDPB trong giờ học ngoại ngữ, việc lựa chọn chủ đề thảo luận thích hợp cũng được tính.

GV cần lựa chọn các chủ đề phù hợp với trình độ, lứa tuổi, kinh nghiệm sống, sở thích của từng đối tượng người học để có thể tạo động cơ thúc đẩy họ khai thác triệt để chủ đề. Khi thảo luận có thể áp dụng phương pháp Socrate. Bố trí căn phòng theo cấu hình “bê cá”, với một vòng tròn bên trong và một vòng tròn bên ngoài. SV ở vòng trong là những người tham gia tích cực trong khi những SV ở vòng ngoài là người đánh giá ngang hàng của họ. GV chủ yếu đóng vai trò là người quan sát, chỉ đưa ra lời nhắc khi cuộc thảo luận tạm lắng, còn không sẽ để SV tiếp tục duy trì cuộc thảo luận.

c. Tranh luận

Tranh luận được coi là một công cụ giảng dạy lý tưởng khác để phát triển TDPB. Như một dạng của học tập tích cực, tranh luận khiến người học nghiên cứu sâu chủ đề, đặt câu hỏi gợi ý, xác định mâu thuẫn và sai sót, cũng như hình thành lập luận dựa trên bằng chứng. Khuyến khích nên sử dụng các hoạt động tranh luận trong các khóa học tiếng Anh cho SV, những lựa chọn mà người học đưa ra trong tranh luận không chỉ có thể tăng cường sự tham gia và sử dụng tiếng Anh mà còn tạo điều kiện cho TDPB phát triển. Tổ chức một cuộc tranh luận trong buổi học tiếng Anh là một trong những cách tốt nhất để khuyến khích SV suy nghĩ chín chắn vì họ phải suy nghĩ về một ý tưởng hoặc quan điểm cũng như bảo vệ quan điểm của mình bằng bằng chứng.

Người học được phép nhận xét các lập luận của mỗi đội và chia sẻ quan điểm khác nhau của họ về vấn đề vì thường một cuộc tranh luận diễn hình chỉ

đưa ra hai quan điểm “ủng hộ” hoặc “phản đối”. GV có thể tổ chức một cuộc tranh luận chính thức và chia SV thành các đội để được đánh giá xem họ tranh luận tốt như thế nào và cũng có thể làm điều này một cách không chính thức trong các cuộc thảo luận. Điều quan trọng là SV học cách tổ chức, trình bày và đánh giá một lập luận. GV cần hướng dẫn ban đầu trước khi SV tranh luận và cần có những điều chỉnh đúng lúc, đừng để các cuộc tranh luận trong lớp học biến thành những lời buộc tội hoặc chỉ trích nhau.

Nhìn chung, các hoạt động nói trên có thể được sử dụng như những cách hiệu quả để nâng cao TDPB của người học trong các buổi học tiếng Anh. Tùy vào trình độ của người học, GV lựa chọn hoạt động phù hợp để người học có cơ hội tương tác với nhau và chia sẻ những ý tưởng khác nhau.

2.2.2. Tăng cường kiểm tra KN TDPB trong đánh giá kết quả học tập

Thực hành đánh giá chủ yếu phản ánh kết quả học tập của người học trong quá trình học tiếng Anh. Trên thực tế, cách thức đánh giá là yếu tố quyết định mục tiêu của quá trình học tiếng Anh. Nếu trong giảng dạy ngôn ngữ, đánh giá tập trung vào năng lực ngôn ngữ của người học thì việc làm chủ năng lực ngôn ngữ trở thành mục tiêu của người học. Trong trường hợp nhấn mạnh năng lực giao tiếp, người học nỗ lực hết mình để trở thành người có năng lực giao tiếp bằng ngoại ngữ. Tương tự, nếu trọng tâm đánh giá là tích hợp các KN ngôn ngữ và năng lực tư duy. Chẳng hạn như kỳ thi Cambridge English - đây là một kỳ thi sẽ cho điểm môn tiếng Anh tốt không chỉ về KN ngôn ngữ mà còn thưởng cho những ai có các ý tưởng và ý kiến có lý lẽ - người có tư tưởng phản biện. Dưới đây là một số gợi ý để nâng cao TDPB của những người học ngôn ngữ thông qua thực hành đánh giá:

- Sử dụng đánh giá liên tục thay vì kiểm tra một lần vào cuối học kỳ. Nếu kiểm tra một lần yêu cầu người dự thi có một lượng kiến thức hạn chế, chủ yếu là ngôn ngữ thì đánh giá liên tục được thực hiện trong suốt khóa học mang đến cho giáo viên cơ hội kiểm tra nhiều kiến thức và KN hơn, bao gồm cả KN TDPB;

- Sử dụng thử nghiệm tham chiếu tiêu chí (criterion-referenced test) thay vì thử nghiệm tham chiếu tiêu chuẩn (norm-referenced test). Kiểm tra tiêu chuẩn khuyến khích người học cố gắng trở nên giỏi hơn những người khác mà không cần suy nghĩ về những gì họ học được và cách họ sử dụng nó. Trong khi đó, kiểm tra tiêu chí không đề cập nhiều về sự khác biệt giữa những người học. Do đó, họ có xu hướng học hỏi lẫn nhau trong bầu không khí thân thiện, không cạnh tranh, trở thành người hợp tác

nhiều hơn đối thủ cạnh tranh và cùng nhau phát triển KN TDPB;

- Bao gồm các hoạt động trong đánh giá, trong đó có phát triển KN TDPB. Những hoạt động có thể được thực hiện thông qua các quá trình đơn giản như ghi nhớ, thay thế,... và các hoạt động cao hơn nhằm mục đích thúc đẩy KN TDPB là những hoạt động đòi hỏi người học phải suy nghĩ, hợp tác, đặt câu hỏi từ chính họ và những người khác,...

- Cung cấp cho người học thông tin phản hồi. Sự tích hợp giữa hiệu suất và phản hồi này chính là những gì người học cần khi họ học để phát triển sự hiểu biết của chính họ về một chủ đề hoặc khái niệm cụ thể. Phản hồi cũng cần cung cấp cho người học thông tin không chỉ về mức độ họ đã thực hiện các hoạt động mà còn về cách họ có thể cải thiện chúng. Một yêu cầu khác của phản hồi là phải xuất phát từ nhiều khía cạnh khác nhau: Từ phản ánh của người học về kết quả của chính họ, từ các bạn cùng lớp phản ánh về kết quả của nhau, và từ GV và phản hồi cần được thực hiện thường xuyên.

3. Kết luận

TDPB thật sự rất quan trọng cho tất cả mọi lĩnh vực nghề nghiệp chuyên môn và mọi chuyên ngành khoa học. Quá trình TDPB liên quan đến việc thu thập và diễn giải thông tin một cách thận trọng và dùng nó để đạt đến một kết luận có thể biện minh được rõ ràng.

Đây là một KN quan trọng vì nó tạo điều kiện cho người ta phân tích, đánh giá, xây dựng lại những suy nghĩ của mình, làm giảm rủi ro vận dụng, hành động, suy nghĩ với một niềm tin sai lầm. Đối với SV, để học được nội dung kiến thức, thì sự gắn kết trí tuệ là điều vô cùng cốt yếu thông qua đó để rèn luyện những KN nghe, nói, đọc, viết trong tiếng Anh. Mọi SV đều phải tự mình tư duy bằng cái đầu của chính mình, tự mình kiến tạo nên tri thức cho bản thân thì mới thành công được.

Tài liệu tham khảo

1. Albert Rutherford(2020), *Rèn luyện TDPB (Neuroscience and critical thinking)*. NXB Phụ nữ Việt Nam.

2. Zoe McKey (2018), *TDPB (The Unlimited Mind: Master Critical Thinking)*. NXB Thế giới.

3. Orlich, D. C., Harder, R. J., Callahan, R. C., Trevisan, M. S., Brown, A. H., & Miller, D. E. (2013). *Teaching strategies: A guide to effective instruction* (10th ed.). Belmont, CA: Wadsworth Cengage Learning.

5. <https://thienmaonline.vn/phan-bien-tieng-anh-la-gi/>